

પાઠ 8 પાઠ

ચાલો ગાંધીનગર

વિદ્યાર્થી: સર, અમે દિવાળીની રજાઓમાં ફરવા જવાનો વિચાર કરી રહ્યા છીએ.

ભોલાનાથ: આ વખતે બોર્ડની પરીક્ષા છે. બધા વિદ્યાર્થીઓ પોત-પોતાના ઘરે અભ્યાસ પૂરો કરશે.

નીરવ: સર, અમે અમારો અભ્યાસ પ્રવાસ જતાં પહેલાં પૂરો કરીશું.

ભોલાનાથ: સારું, દિવાળીની રજાઓમાં તમારે ક્યાં જવું છે?

નીરવ: સર, આ વખતે આપણે ઉત્તર ગુજરાતના પ્રવાસનો કાર્યક્રમ બનાવીશું.

ભાવના: ઉત્તર ગુજરાતમાં તો આપણે બે વર્ષ પહેલાં જ ગયેલાં. આ વર્ષ કોઈ નવું જ સ્થળ પસંદ કરીએ.

હર્ષા: સર, આપણે આ વર્ષ ગાંધીનગર જઈશું.

બધા વિદ્યાર્થીઓ: હા, હા ગાંધીનગર જ જઈશું.

ભોલાનાથ: મને કશો જ વાંધો નથી. આપણે ગાંધીનગર જ જઈશું.

તુષાર: પણ ગાંધીનગરમાં શું શું જાણવા જેવું અને જોવા જેવું છે?

વિપુલ: ગાંધીનગર એક મોટું અને સુંદર શહેર છે.

જયશ્રી: ગુજરાત રાજ્યનું એ પાટનગર છે.

ચલો ગાંધીનગર

વિદ્યાર્થી: સર, હમ દિવાલી કી છુટ્ટિયોં મેં ઘૂમને જાનેકા વિચાર કર રહે હેં.

ભોલાનાથ: ઇસ બાર બોર્ડ કી પરીક્ષા હૈ. સબ વિદ્યાર્થી અપને-અપને ઘર પર અભ્યાસ પૂરા કરેંગે.

નીરવ: સર, હમ અપના અભ્યાસ પ્રવાસ પર જાને સે પહેલે પૂરા કરેંગે.

ભોલાનાથ: ઠીક હૈ. દિવાલી કી છુટ્ટિયોં મેં તુમ્હેં કહાં જાના હૈ ?

નીરવ: સર, ઇસબાર હમ ઉત્તર ગુજરાત કે પ્રવાસ કા કાર્યક્રમ બનાવેંગેં.

ભાવના: ઉત્તર ગુજરાત મેં તો હમ દો સાલ પહેલે હી ગયે થે. ઇસ સાલ કોઈ નયા હી સ્થલ પસંદ કરેં.

હર્ષા: સર, ઇસ સાલ હમ ગાંધીનગર જાવેંગે.

સબી વિદ્યાર્થી: હાં, હાં ગાંધીનગર હી જાવેંગે !

ભોલાનાથ: મુझे કોઈ આપત્તિ નહીં હૈ.

તુષાર: હમ ગાંધીનગર હી ચલેંગે. લેકિન ગાંધીનગર મેં કયા-કયા દેખને ઓર જાનને યોગ્ય હૈ ?

વિપુલ: ગાંધીનગર એક બડા ઓર સુંદર શહેર હૈ.

જયશ્રી: ગુજરાત રાજ્ય કી યહ રાજ્યધાની હૈ.

તુષાર: એ તો બબર છે. પણ ત્યાં જોવા જેવું શું શું છે?

ભોલાનાથ: ત્યાં ફરવા જેવાં ઘણાં સ્થળો છે, તે વિશે હું તમને માહિતી આપીશ.

વિનોદ: સર, આપણે ગાંધીનગર ક્યારે અને કેવી રીતે જઈશું?

ભોલાનાથ: આપણે બધાં રફમી ઓકટોબરે સવારે સાત વાગે વડોદરાથી ટ્રેનમાં નીકળીશું.

સરલા: સર, ગાંધીનગર પહોંચતાં કેટલો સમય લાગશે?

ભોલાનાથ: આપણને ત્યાં જતાં ત્રણ કલાક લાગશે.

હર્ષા: ગાંધીનગરમાં આપણે ક્યાં રોકાઈશું?

ભોલાનાથ: આપણે પથિકાશ્રમમાં રોકાઈશું. ત્યાં મારી સારી ઓળખાણ છે.

જયશ્રી: ત્યાં પહોંચ્યા પછી આપણો કાર્યક્રમ શો હશે?

ભોલાનાથ: જુઓ, ત્યાં પહોંચી ગયા પછી બપોરે જમીને આરામ કરીશું. સાંજે 'સ્પોર્ટ્સ કોમ્પ્લેક્સ', 'યુથ હોસ્ટેલ' અને 'પંચદેવ મંદિર' વગેરે જોઈને પથિકાશ્રમ પાછા આવીશું.

વિનોદ: બીજે દિવસે આપણે સેક્ટર અઠ્યાવીસનું બાળઉદ્યાન અને ઈન્દ્રોડા પાર્ક જોવા જઈશું. એ ખૂબ જ મોટો બગીચો છે.

નીરવ: આપણે મિની ટ્રેન અને હોડીમાં પણ બેસશું.

ભોલાનાથ: આ બધું પુરું કરીને સાંજે આપણે રાજભવન જોવા જઈશું. હું રાજ્યપાલની મંજૂરી લઈ

તુષાર: यह तो मालूम है। पर वहाँ देखने योग्य क्या-क्या हैं?

भोलानाथ: वहाँ घूमने योग्य बहुत स्थान हैं। इस के बारे में मैं तुम्हें जानकारी दूंगा।

विनोद: सर, हम गाँधीनगर कब और कैसे जाएँगे?

भोलानाथ: हम सब 26 अक्टूबर की सुबह सात बजे बड़ोदरा से ट्रेन में निकलेंगे।

सरला: सर, गाँधीनगर पहुँचने में कितना समय लगेगा ?

भोलानाथ: हमें वहाँ जाने में तीन घंटे लगेंगे !

हर्षा: गाँधीनगर में हम कहाँ ठहरेंगे !

भोलानाथ: हम 'पथिकाश्रम' में ठहरेंगे। वहाँ मेरी अच्छी पहचान है।

जयश्री: वहाँ पहुँचने के बाद हमारा कार्यक्रम क्या होगा ?

भोलानाथ: देखिए, वहाँ पहुँचने के बाद दोपहर का खाना खाकर आराम करेंगे। शाम को 'स्पोर्ट्स-कॉम्प्लेक्स', 'यूथ होस्टल' और 'पंचदेव मंदिर' आदि देखकर पथिकाश्रम वापस आएँगे।

विनोद: दूसरे दिन हम सेक्टर अट्ठाविस का 'बालोद्यान' और 'इंद्रोड़ा पार्क' देखने जाएँगे। वह बहुत बड़ा उद्यान है।

नीरव: हम मिनी ट्रेन और नाव में भी बैठेंगे।

भोलानाथ: यह सब खत्म कर के शाम को हम राजभवन देखने जाएँगे। मैं राज्यपाल से मंजूरी ले लूँगा।

લઈશ.

સરલા: સર, ત્યાં ગુલાબનો બગીચો ખૂબ જ સુંદર છે.

ભોલાનાથ: આપણે તે પણ જોવા જઈશું. એ ઉપરાંત સચિવાલય અને વિધાનસભા ગૃહ પણ જોવા જઈશું.

ભાવના: છેલ્લે આપણે સાબરમતીને કાંઠે આવેલ સરિતા ઉદ્યાન જોવા પણ જઈશું.

ભોલાનાથ: આ પ્રમાણે આપણે ત્રણ દિવસનો પ્રવાસ પૂરો કરીશું. પછી વડોદરા પાછા આવીશું.

વિનોદ: આવતા બુધવારે તો આપણે ગાંધીનગરમાં ફરી રહ્યાં હોઈશું.

સરલા: હા, અત્યારે તો અમે હોડીમાં બેસીને ફરી રહ્યાં હોઈશું.

નીરવ: હું તો મીની ટ્રેનમાં બેસીને ફરી રહ્યો હોઈશ. બંને એક જ જગ્યાએ છે ને?

હર્ષા: હું તો એક પછી એક બંનેમાં બેસીશ.

ભાવના: સાંજે તો આપણે બધાં પંચદેવ મંદિરમાં દર્શન કરી રહ્યાં હોઈશું.

ભોલાનાથ: તમે બધાં તો અત્યારથી જ સપનાં જોવા લાગ્યાં. બહુ સરસ તમારા બધાંનાં કહેવા મુજબ આવતા બુધવારે આપણે બધાં પ્રવાસમાં મજા કરી રહ્યાં હોઈશું.

બધા વિદ્યાર્થીઓ: હા સર, હા સર, ખૂબ જ મજા આવશે.

સરલા: સર, વહાં ગુલાબ કા ઉદ્યાન બહુત હી સુંદર હૈ।

ભોલાનાથ: હમ વહ બી દેખને જાઈંગે। ઉસકે અલાવા સચિવાલય ઓર વિધાન સભાગૃહ બી દેખને જાઈંગે।

ભાવના: આખિર મેં હમ સાબરમતી નદી કે તટ પર સ્થિત સરિતા ઉદ્યાન બી દેખને જાઈંગે।

ભોલાનાથ: ઇસ પ્રકાર હમ ત્રીન દિનકા પ્રવાસ પૂરા કરેંગે। બાદ મેં બડોદરા વાપસ આઈંગે।

વિનોદ: અગલે બુધવાર કો તો હમ ગાંધીનગર મેં ઘૂમ રહે હોંગે।

સરલા: હા, ઇસ વક્ત તો હમ નાવ મેં બૈઠ કર ઘૂમ રહે હોંગે।

નીરવ: મેં તો મિની ટ્રેન મેં બૈઠકર ઘૂમ રહા હોઈંગા। દોનોં એક હી જગહ પર હૈં ન ?

હર્ષા: મેં તો એક કે બાદ એક દોનો મેં બૈટૂંગી।

ભાવના: શામ કો તો હમ સબ પંચદેવ મંદિર' મેં દર્શન કર રહે હોંગે।

ભોલાનાથ: આપ લોગ તો અબી સે હી સપને દેખને લગે। બહુત અચ્છા। આપ સબકે કહને કે અનુસાર આગામી બુધવાર કો હમ સબ પ્રવાસ મેં આનન્દ લે રહે હોંગે।

સબ વિદ્યાર્થીઓ: હા સર, હા સર, ખૂબ મજા આઈંગા।

शब्दार्थ

गुजराती शब्द	हिंदी अर्थ
દિવાળી	दीपावली
રજા	छुट्टी
વિદ્યાર્થી	छात्र/विद्यार्थी
પ્રવાસ	प्रवास/यात्र
ઉત્તર	उत्तर (दिशा)
ગુજરાત	गुजरात
સ્થળ	स्थल/जगह
ગાંધીનગર	गांधीनगर (गुजरात राज्य की राजधानी)
વાંધો	हर्ज/अपत्ति
જાણવા જેવું	जानना जैसा/योग्य
મોટું	बड़ा
સુંદર	सुंदर
પાટનગર	राजधानी का शहर
ફરવા	घूमना
પાછા	वापस
ઓક્ટોબર	अक्टूबर
બુધવારે	बुधवार
નીકળીશું	निकलेंगे
જમીને	खा कर
પહોંચવું	पहुँचना
આરામ	विश्राम
રોકાવવું	ठहरना
મંદિર	मंदिर
ઓળખાણ	पहचान
ઉપરાંત	अलावा
સાબરમતી	साबरमती (नदी का नाम)
મંજૂરી	मंजूरी

લેવી	લેના
કાંઠો	તટ
છેલ્લે	આખર મેં
જગ્યા	જગહ

અભ્યાસ

I નીચે દિે ગણ શબ્દોં કા પ્રયોગ કર ઁક-ઁક વાક્ય બનાઙ્ણ ।
પ્રવાસ, રજા, સ્થળ, પહોંચવું, ઓળખાણ, સુંદર

II નીચે દિે ગણ વાક્યોં કા અભ્યાસ કીજિે ।

1.
 - 1) આપણે ઉત્તર ગુજરાતનો પ્રવાસ ગોઠવીશું?
 - 2) દિવાળીની રજાઓમાં આપણે ક્યાં જઈશું?
 - 3) બપોરે જમીને આરામ કરીશું.
 - 4) સાંજે મંદિરમાં દર્શન કરવા જઈશું.
 - 5) આપણે મીની ટ્રેનમાં બેસીશું.
2.
 - 1) આપણે ગાંધીનગરમાં ફરી રહ્યાં હોઈશું.
 - 2) અમે હોડીમાં બેસીને ફરી રહ્યાં હોઈશું.
 - 3) હું મીની ટ્રેનમાં બેસીને ઘૂમી રહ્યો હોઈશ.
 - 4) હું ગુલાબના બગીચામાં ફરી રહી હોઈશ.
3.
 - 1) ગાંધીનગરમાં જાણવા જેવું શું છે?
 - 2) ત્યાં જોવા જેવું શું છે?
 - 3) ગાંધીનગર પહોંચતાં કેટલો સમય લાગશે?
 - 4) બપોરે જમીને આરામ કરીશું.
 - 5) આપણે મીની ટ્રેનમાં બેસીને ફરીશું.
 - 6) ત્યાં ઘણાં ફરવા જેવાં સ્થળો છે.
 - 7) આપણને ત્યાં જતાં ત્રણ કલાક થશે.

III उदाहरण के अनुसार दिए गए क्रिया रूपों का सभी सर्वनामों के साथ प्रयोग कर वाक्य बनाइए।

1. उदाहरण :- हूं जर्षश.
 अमे जर्षशुं.
 तुं जर्षश.
 तमे जर्षो.
 ते जर्षे.
 तेओ जर्षे.

(1) जोर्षश (2) इरीश (3) रमीश (4) दोडीश (5) आवीश.

2. रमवुं :- हूं रमी रखो छोर्षश.
 अमे रमी रखा छोर्षशुं.
 तुं रमी रखो छोर्षश.
 तमे रमी रखो छर्षो.
 ते रमी रखो छर्षे.
 तेओ रमी रखां छर्षे.

(1) इरवुं (2) दोडवुं (3) जमवुं (4) आववुं.

III उदाहरण के अनुसार नीचे दिए गए क्रिया रूपों से चार-चार वाक्य बनाइए।

- उदाहरण : ते जर्ष रखो छर्षे.
 ते जर्ष रडी छर्षे.
 ते जर्ष रछुं छर्षे.
 तेओ जर्ष रखां छर्षे.

(1) भावुं (2) वांचवुं (3) ओलवुं (4) इरवुं (5) रमवुं.

IV नीचे दिए गए वाक्यों में रेखांकित शब्दों के स्थान पर कोष्ठक के शब्दों के उपयुक्त रूपों का प्रयोग कर वाक्य पूरे कीजिए।

- 1) गांधीनगरमां जाएवा जेवुं शुं छे?
 ((1) माए (2) इर)
- 2) गांधीनगर पहोचतां केटलो समय लागशे?
 ((1) ज (2) आव)

- 3) ત્યાં ફરવા જવા જેવાં ઘણાં સ્થળો છે.
((1) રમ (2) દોડ)
- 4) આપણે જમીને આરામ કરશું.
((1) રમ (2) વાંચ)

V उदाहरण के अनुसार वाक्यों का परिवर्तन कीजिए।

उदाहरण : हुं रमीश.
 हुं रमी रक्षो छोईश.

- 1) हुं ખાઈશ.
- 2) તું જમીશ.
- 3) તે રમશે.
- 4) અમે જઈશું.
- 5) તમે બોલશો.
- 6) તેઓ ફરશે.

VI कोष्ठक में दी गई क्रियाओं के भविष्यत् काल के उपयुक्त रूप दे कर वाक्य पूरे कीजिए।

- 1) આપણે ઉત્તર ગુજરાતનો પ્રવાસ _____ ? (ગોઠવવું)
- 2) દિવાળીની રજાઓમાં આપણે ક્યાં _____ ? (જવું)
- 3) ગાંધીનગર પહોંચતાં કેટલો સમય _____ ? (લાગવું)
- 4) સાંજે મંદિરની મુલાકાત _____. (લેવું)
- 5) આપણે મીની ટ્રેનમાં _____. (બેસવું)
- 6) બપોરે જમીને આપણે આરામ _____. (કરવું)

VII कोष्ठक में दिए गए हिंदी शब्दों के समानार्थक गुजराती शब्दों का प्रयोग कर वाक्य पूरे कीजिए।

1. 1) આપણે ગાંધીનગરમાં _____. (ઘૂમ રહે હોંગે)
- 2) હું હોડીમાં બેસીને _____. (ઘૂમ રહા હૂંગા)
- 3) હું ગુલાબના બગીચામાં _____. (ઘૂમ રહી હૂંગી)
- 4) અમે હોડીમાં બેસીને _____. (ઘૂમ રહે હોંગે)

2. 1) મારે _____ પાણી જોઈએ છે. (પીને કે લીધે)
 2) તેમને _____ ચોપડીઓ જોઈએ છે. (પઢને કે લીધે)
 3) તારે _____ પેન જોઈએ છે. (લિખને કે લીધે)
 4) તેને _____ ફળ જોઈએ છે. (ખાને કે લીધે)
 5) અમારે _____ બોલ જોઈએ છે. (ખેલ ને કે લીધે)

VIII ઉદાહરણ કે અનુસાર નીચે દીધે ગયે વાક્યો કે નિષેધવાચક રૂપ બનાડીએ ।

1. ઉદાહરણ :- અમે ગાંધીનગર જઈશું.
 અમે ગાંધીનગર જઈશું નહીં.
- 1) અમે રમશું.
 2) તું બોલીશ.
 3) તે ફરશે.
 4) તેઓ કરશે.
 5) તમે કરશો.
 6) હું જમીશ.

2. ઉદાહરણ :- હું રમી રહ્યો હોઈશ.
 હું રમી રહ્યો હોઈશ નહીં.
- 1) તું બોલી રહ્યો હોઈશ.
 2) તે ખાઈ રહી હશે.
 3) તેઓ ફરી રહ્યાં હશે.
 4) અમે વાંચી રહ્યા હોઈશું.
 5) તું જમી રહ્યો હોઈશ.

IX ઉદાહરણ કે અનુસાર દીધે ગયે વાક્ય જોડિયોં કો જોડ કર એક-એક વાક્ય બનાડીએ ।

- ઉદાહરણ :- અમે બગીચો જોયો.
 અમે મંદિર ગયા.
 અમે બગીચો જોઈને મંદિર ગયા.

- 1) અમે નાસ્તો કર્યો.
અમે આરામ કર્યો.
- 2) તે મંદિર દર્શન કરવા ગયો.
તે પથિકાશ્રમ પાછા આવ્યા.
- 3) હું મારી બહેનપણીના ઘરે જઈશ.
હું તેની સાથે રમીશ.
- 4) તેણે પહેલાં ચોપડી વાંચી.
તેણે જવાબ લખ્યા.
- 5) તેઓ બજાર ગયાં.
તેઓ ઊંધિયું લાવ્યા.

X ઉદાહરણ કે અનુસાર નીચે દિે ગણ પ્રત્યેક વાક્ય કે દો-દો વાક્ય બનાડુે ।

ઉદાહરણ :- હાથ-પગ ધોઈને અંદર આવ.

હાથ-પગ ધો.

પછી અંદર આવ.

- 1) તું ચોપડી વાંચીને લખવા બેસ.
- 2) હું જમીને ફિલ્મ જોવા જઈશ.
- 3) અમે ગાંધીનગર જઈને સરીતા ઉદ્યાન જોવા ગયા.
- 4) અમે હોટલમાં જઈને લગ્નની વર્ષગાંઠ મનાવી.
- 5) અમે નાસ્તો કરીને ચા પીધી.

પઢિે ઓર સમઙ્ઙિે

ગાંધી જયંતી

આ વર્ષે આપણે બીજી ઓક્ટોબરે ગાંધી જયંતી ઉજવવા માટે સાબરમતીના ગાંધી આશ્રમમાં જઈશું. આપણી સાથે આચાર્યશ્રી પણ આવશે. તેઓ આપણને ગાંધી સંગ્રહાલય બતાવશે. ત્યાં ગાંધીજીના જીવન સંબંધીત ઘણી વસ્તુઓનો સંગ્રહ છે. ગાંધી જયંતીના દિવસે સાબરમતી આશ્રમના કાર્યકરોની વિવિધ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરશે. પરોઢિે 'પ્રભાતફેરી' કરીને 'પ્રાર્થના' થશે. 'સફાઈ યજ્ઞ' પણ થશે. તે જ દિવસે 'અખંડ કાંતણ'નો કાર્યક્રમ પણ થશે. તે સિવાય ગાંધીજીના આદર્શો પર વિશિષ્ટ મહેમાનોનાં ભાષણ થશે. ત્યાંના કાર્યકરો ખાદી ગ્રામોદ્યોગ વિશેની માહિતી પણ આપશે. સાંજે સાત વાગે 'લાઈટ એન્ડ સાઉન્ડ શો' થશે. આ બધા જ કાર્યક્રમોમાં આપણે સૌ ભાગ લઈશું.

શબ્દાર્થ

ગુજરાતી શબ્દ	હિંદી અર્થ
ગાંધીજયંતી	ગાંધીજી કા જન્મદિન
ગાંધી આશ્રમ	ગાંધીજી કા આશ્રમ
ઉજવવા	મનને
આચાર્ય	પ્રાચાર્ય
સંગ્રહાલય	સંગ્રહાલય
કાંતવું	સૂત નિકાલના
સંબંધીત	સંબંધિત
કાર્યક્રમ	કાર્યક્રમ
ભાષણ	ભાષણ
ખાદી	ખાદી
ગ્રામોદ્યોગ	ગ્રામોદ્યોગ
ભાગ	હિસ્સા

અભ્યાસ

- I અનુચ્છેદ કે આધાર પર નીચે દિે ગે પ્રશ્નોં કે ઉત્તર દીજિે ।
- 1) ગાંધી જયંતીને દિવસે બાળકો ક્યાં જશે?
 - 2) બાળકોની સાથે કોણ આવશે?
 - 3) બાળકો કઈ વસ્તુઓ જોઈ રહ્યાં હશે?
 - 4) આશ્રમમાં કયા કયા કાર્યક્રમો હશે?
 - 5) ગાંધી જયંતીના દિવસે આશ્રમમાં કોનાં ભાષણો થશે?
 - 6) આશ્રમમાં સાંજે સાત વાગે શું બતાવવામાં આવે છે?
- II નીચે દિે ગે હિંદી શબ્દોં કે લિે અનુચ્છેદ મેં પ્રયુક્ત ગુજરાતી શબ્દ દીજિે ।
- મનને, સૂત નિકાલના, હિસ્સા, પ્રાચાર્ય

III हिंदी में अनुवाद कीजिए।

આ ઉનાળાની રજાઓમાં હું અને મારી બહેનપણી સરલા નાટ્ય શિબિરમાં ભાગ લઈશું. મારી બીજી બહેનપણી સંગીત શિબિરમાં ભાગ લઈ રહી છે. આવતા શુક્રવારે તો અમે શિબિરમાં પહોંચી ગયા હોઈશું. અમે ગુરૂજી પાસેથી અભિનય શીખી રહ્યાં હોઈશું. શીખ્યા પછી જુદાં-જુદાં નાટકોમાં અભિનય કરી રહ્યાં હોઈશું. ત્યાં અમે નવા મિત્રો પણ બનાવી રહ્યાં હોઈશું. અમારી શિબિર એક અઠવાડિયાની છે. પછીના શુક્રવારે તો અમે ઘરે પાછાં આવી રહ્યાં હોઈશું.

शब्दार्थ

गुजराती शब्द	हिंदी अर्थ
ઉનાળો	गरमी (ऋतु)/ग्रीष्मऋतु
નાટ્ય	नाट्य/नाटक
શિબિર	शिविर
લઈશું	लेंगे
આવતા	आनेवाले
શુક્રવારે	शुक्रवार
અભિનય	नाटक खेलना
અઠવાડિયું	सप्ताह
પાછાં	वापस

IV गुजराती में अनुवाद कीजिए।

मैं उत्तर प्रदेश का प्रसिद्ध नगर आगरा देखना चाहता हूँ। इसलिए दशहरे की छुट्टियों में मैं आगरा जा रहा हूँ। मैं वहाँ की ऐतिहासिक इमारतें देखूँगा। ऐतिहासिक इमारतों में आगरे का किला, ताजमहल, फतेहपुरसीकरी और ऐतमादौला प्रसिद्ध हैं। इन सब को अवश्य देखूँगा। शायद मेरा मित्र राकेश भी मेरे साथ आएगा। कल वह मेरे यहाँ आएगा तब हम दोनों बैठकर आगरा जानेके कार्यक्रम के बारे में चर्चा करेंगे।

V भारत के किसी ऐतिहासिक स्थान के विषय पर गुजराती में एक अनुच्छेद लिखिए।

टिप्पणियाँ

1 नीचे दिए गए वाक्यों को पढ़िए।

1) आपसे उत्तर गुजरातનો
प्रवास गोठवीशुं.	हम उत्तर गुजरात के
प्रवास का आयोजन करेंगे।
2) दिवालीनी रजाओमां
आपसे क्यां जईशुं?	दिवाली की छुट्टियाँ
में हम कहाँ जाएँगे?
3) गांधीनगर पछेंचतां
केटलो समय लागशे?	गांधीनगर पहुँचने में
कितना समय लगेगा?
4) आपसे मीनी ट्रेनमां बेसीशुं.	हम मीनी ट्रेन में बैठेंगे।

उपर्युक्त वाक्य भविष्यत् कालिक क्रियाओं के वाक्य हैं। भविष्यत् काल की क्रिया के वाक्यों में गुजराती में 'छे' 'छे', 'छु' 'छु', 'छो' 'छो' के बदले भविष्यत् काल में 'छेईश', 'छेईशे', 'छेईशे' क्रियाओं का प्रयोग होता है। यह हिंदी की 'होंगे', 'होगा' क्रियाओं के प्रयोग के समान हैं। ये क्रियाएँ किस प्रकार बदलती हैं, यह नीचे बताया गया है।

	एकवचन	बहुवचन
उत्तम पुरुष	हुं छेईश.	अमे छेईशुं.
मध्यम पुरुष	तुं छेईश.	तमे छेईशे.
अन्य पुरुष	ते छेईशे.	तेओ छेईशे.

2.

1) हुं मीनी ट्रेनमां बेसीने
घूमी रछो छेईश.	मैं मीनी ट्रेन में बैठकर
घूम रहा होऊँगा।
2) हुं गुलाबना बगीचामां
घूमी रछी छेईश.	मैं गुलाब के बगीचे में
घूम रही होऊँगी।
3) आपसे गांधीनगरमां इरी
रछां छेईशुं.	हम गांधीनगर में घूम रहे होंगे।

उपर्युक्त वाक्य अपूर्ण भविष्यत् काल के रूप हैं। इन वाक्यों में उपर्युक्त क्रियाएँ अपूर्ण वर्तमान के रूपों की तरह बनती हैं। अपूर्ण वर्तमान काल में जिस प्रकार मूलक्रिया + 'रह्यो' रह्यो/ 'रही' (रही)/ 'रह्युं' (रह्युं) + 'छुं' (छुं)/ 'छे' (छे) / 'छो' (छो) का प्रयोग होता है, उसी प्रकार अपूर्ण भविष्यत्काल में मूल क्रिया + 'रह्यो' (रह्यो)/ 'रही' (रही)/ 'रह्युं' (रह्युं) + 'छोईश' (होईश), 'छेशे' (हशे), 'छशो' (हशो) का प्रयोग होता है। यह हिंदी के 'होऊंगा', 'होंगे', 'होगा', क्रियारूपों के समान है।

	एकवचन	बहुवचन
उत्तम पुरुष	हुं १ई रह्यो छोईश. हुं १ई रही छोईश.	अमे १ई रह्या छोईशुं अमे १ई रह्यां छोईशुं.
मध्यम पुरुष	तुं १ई रह्यो छोईश. तुं १ई रही छोईश.	तमे १ई रह्या छशो. तमे १ई रह्यां छशो.
अन्य पुरुष	ते १ई रह्यो छशे. ते १ई रही छशे. ते १ई रह्युं छशे.	तेओ १ई रह्या छशे. तेओ १ई रह्यां छशे.

3. 1) गांधीनगर पहँचतां गांधीनगर पहँचने में कितना समय
केटलो समय लागशे? लगेगा ?
- 2) आपणने त्यां १तां त्राण हमें वहाँ जाने में तीन घण्टे लगेगे।
कलाक थशे.

उपर्युक्त वाक्यों में रेखांकित शब्द वर्तमान कालिक कृदंत है। गुजराती में मूल क्रिया के साथ 'तो' (तो)/ 'ती' (ती)/ 'तुं' (तुं) / 'तां' (तां) प्रत्यय लगाने से ये रूप बनते हैं।

हिंदी में ऐसे प्रयोग संज्ञार्थक कृदंत के तिर्यकरूप के साथ 'में' परसर्ग जोड़ने से होते हैं।

4. 1) त्यां १ेवा १ेवुं शुं छे? वहाँ देखने के लिए क्या है ?
- 2) त्यां घण्णं इरवा १वा १ेवां वहाँ घूमने जाने के लिए बहुत स्थान हैं।
स्थणो छे.

उपर्युक्त वाक्यों में रेखांकित क्रिया शब्द '१ेवा' (जोवा), 'इरवा' (फरवा) हिंदी के 'देखना', 'घूमना', जैसे संज्ञार्थक कृदंतों के समान हैं। गुजराती में मूल क्रिया के साथ 'वा' प्रत्यय लगाने से ये रूप बनते हैं। उपर्युक्त वाक्यों में ये रूप क्रियाओं के हेतु भी बताते हैं।

1)	આપણે બપોરે <u>જમીને</u> આરામ કરીશું.	हम दोपहर में <u>खाना कर</u> आराम करेंगे।
2)	આપણે મીની ટ્રેનમાં <u>બેસીને</u> ફરીશું.	हम मीनी ट्रेन में <u>बैठ कर</u> घूमेंगे।
3)	આપણે યુથ હોસ્ટેલ અને પંચદેવ મંદિર <u>જોઈને</u> પથિકાશ્રમ પાછા આવીશું.	हम यूथहोस्टेल और पंचदेव मंदिर देखकर पथिकाश्रम वापस आएँगे।

વાક્યોં મેં રેખાંકિત શબ્દ હિંદી કે 'બૈઠકર', 'ખા કર' જૈસે પૂર્વકાલિક કૃદંતોં કે પ્રયોગોં કે સમાન હૈં। ગુજરાતી મેં મૂલ ક્રિયા કે સાથ 'ઈ' (ई), 'ઈને' (ईने) પ્રત્યય લગાને સે યે કૃદંત રૂપ બનતે હૈં। હિંદી મેં પૂર્વકાલિક કૃદંત કે સાથ 'કર' ક્રિયા કા પ્રયોગ હોતા હૈ। ગુજરાતી કે સમાન પ્રત્યયોં કા પ્રયોગ નહીં હોતા।